

Mazači – Šmíráci

Mazačům v závodě nikdo neřekl jinak než „šmíráci“. Mazači měli svůj název uvedený jen na výplatních listech a v popisu pracovní činnosti. Každý z nich pečoval o „své“ strojní zařízení a také kontroloval jeho funkčnost. V případě nějaké viditelné závady nebo změny upozorňoval obsluhu.

Mazačskou profesi vykonávaly převážně ženy, protože byly pečlivější a práce nebyla fyzicky příliš náročná. Měli svou plechovou boudu s lavicemi a stolem a s uskladněnými nádobami s mazacím tukem, hustými oleji, čistící vlnou, ochrannými rukavicemi, přilbami, brýlemi a dalšími pomůckami.

Ráno v 6.00 hod se všichni sešli v boudě, doplnili si ruční tlakové maznice, vzali trochu čistící vlny, nasadili ochranné pomůcky a rozešli se každý ke svému strojnímu zařízení. Ohlásili se obsluze a začal pracovní den.

Na plošině ohříváčů větru mazali mazačky a mazači důkladně všechny pohyblivé strojní části, protože mazací tuk vytlačoval všude přítomný prach mimo třecí plochy. Museli se proplétat mezi šoupátky a jinými ovládacími prvky, musely znát jejich funkci a hlavně dobu, kdy mohou bezpečně pracovat. Neměli to jednoduché, ale mazat se muselo.

Pracovní oblečení mazaček a mazačů bylo vždy trochu nasáklé tukem a mělo svůj olejový odér. Také provozní prach ulpíval na halenách i montérkách. Oděv v sobě skrýval jedno velké nebezpečí, nikdy se nesměl dostat do styku s tlakovým kyslíkem, který používaly osádky pecí k propalování odpichových otvorů. Protože kyslík + tuk = výbuch, hlásaly výstražné tabule zavěšené na každém kyslíkovém ventilu. To by byl veliký malér. Všichni mazači i mazačky to dobře věděli a kolem tlakových kyslíkových hadic chodili opatrně.

Zvláštní skupinou mazačů byli mazači kychet (sazeben) vysokých pecí. Pracovali na denních směnách v plynovém prostředí sazeben, proto byli vždy vybaveni izolačními dýchacími přístroji a předem museli projít bezpečnostním školením a úspěšnými zkouškami.

Přístroje si vyzvedávali před výstupem na sazebnu ze záchranky. Byly tam zkontrolované, doplněné tlakovými láhvemi připravené k použití. (Údržbu a kontrolu dýchacích přístrojů dělala ve Vítkovicích speciální skupina). Na sazebnu chodili mazači ve dvojicích (na pracovištích s nebezpečím výskytu plynu se vždy pracovalo ve dvojicích). Používání izolačních přístrojů nebylo vůbec příjemné: tlačily a zatěžovaly záda, gumový náustek mezi zuby nedovoloval mluvit, a svorky na nose příšerně tlačily a dávkovaný vzduch vysušoval celou ústní dutinu. Ale zajišťovaly bezpečí. Na druhé straně poskytované finanční kompenzace byly pro pracovníky příjemné, podstatně jim zvedaly mzdu.

Někdy se stávalo, že při příznivém směru větru mazači odložili nepohodlné přístroje a pracovali bez nich, ale s rizikem otravy plynem. To bylo hrubé porušení zásad bezpečnosti práce a pokud

se to dověděl mistr, nebo vedení, tak pracovník nedostal kompenzaci ani prémie. Doma měl pak co vysvětlovat, proč nedonesl peníze.

Zdalo se to divné, ale i plynojem (dnešní Gong) se musel mazat. Mazaly se vodící kladky plováku, lanové kladky na vršku plynojemu, vodící lišty v koších u země a také závěsná lana. Na ty se používal hustý olej a mazalo se z ochozů štětkami upevněnými na dlouhých tyčích.

Jednou šla nějaká významná delegace kolem plynojemu zrovna v době, kdy se mazala lana. Bylo pěkné počasí, ale větříček pěkně a nárazově pofukoval. Delegaci vedl někdo, kdo vůbec netušil, co je může potkat. A také že potkalo. Ze štětky na dlouhé tyči, kterou právě namočili mazači do oleje, aby namazali horní část lana plynojemu, začal vytékat „čůrek“ oleje. Lадně se snášel, unášen nárazem větru, dolů na cestu, po které důstojně kráčela významná delegace. Samozřejmě přímo na ně. Oblečení bylo zralé na speciální čistírnu a my vedoucí jsme se museli zpovídat, jestli to nebylo schválně. Výtky jsme „přežili“, ale závod prý platil čistírnu. Příště jsme dávali na cestu ceduli VSTUP ZAKÁZÁN.

Mazači museli pracovat poctivě, protože měli nad sebou (kromě vedoucích) ještě další kontrolu. Byli to pracovníci údržby. Nenamazané nebo špatně namazané části se dříve opotřebily nebo zadřely a údržbáři je museli vyměňovat. Zbytečnou práci nechtěli dělat, a tak si stěžovali u svého vedení, a to zase na provozních operativkách sdělovalo, kdo kdy a kde špatně namazal. Ostuda mazačů a jejich mistrů. Takové drobnosti se vždy kamarádsky urovnaly (spláchly).